

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Факультет психології
Кафедра психології розвитку

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи
(Алла МОСКАЛЕНКО)
«*31*» *Септ* 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ
для здобувачів освітнього рівня
бакалавр

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **104 Фізика та астрономія**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **фізика та астрономія**
вид дисципліни **обов'язкова** *014.*

Форма навчання: **денна**
Навчальний рік: **2019/2020**
Семестр: **2**
Кількість кредитів ECTS: **4**
Мова викладання, навчання та оцінювання: **українська**
Форма заключного контролю: **іспит**

Викладачі:

Крайніков Едуард Владиславович, кандидат психологічних наук, доцент
Яблонська Тетяна Миколаївна, доктор психологічних наук, професор

Пролонговано на 20 *10* / 20 *19* н.р. (_____) « _____ » 20 __ р.
на 20 __ / 20 __ н.р. (_____) « _____ » 20 __ р.

КИЇВ – 2019

Розробники:

Крайніков Едуард Владиславович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології розвитку;

Яблонська Тетяна Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, доцент кафедри психології розвитку

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри психології розвитку

 (Олена ВЛАСОВА)

Протокол № 1 від «29» 08. 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії (Дмитро КОРОЛЬОВ)

« » 20 року

1. Мета дисципліни – ознайомити студентів з основами вікової та педагогічної психології, зокрема питаннями дозрівання психічних процесів в онтогенезі, психологічних особливостей дитинства, підліткового та юнацького віку, специфіки психологічних механізмів навчання та виховання; забезпечити загальну теоретичну підготовку, а також освоєння сучасних психолого-педагогічних технологій навчально-виховної діяльності у закладах середньої освіти, сформувати навички їх застосування у практичній діяльності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності)

знання основ психології та педагогіки.

3.Анотація навчальної дисципліни

У змісті курсу розкриваються основи вікової психології (поняття, категорії, закономірності розвитку психіки в онтогенезі), психологічні основи розвитку особистості на різних вікових етапах, зокрема в період навчання в середній школі, психологічні особливості підліткового та юнацького віку, які мають бути враховані у навчально-виховному процесі школи. Відбувається формування психологічної культури, навчання аналізу особливостей навчальної діяльності школярів, свідомому оволодінню професійно-педагогічними вміннями та навичками. Важливе місце в курсі відводиться аналізу педагогічних ситуацій, розв'язанню проблемних завдань.

4. Завдання (навчальні цілі) полягає у формуванні загальних і фахових компетентностей, зокрема: здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04), здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК05), навички міжособистісної взаємодії (ЗК06); визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків (ЗК09); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК11); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК12); здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації (ФК24).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форма (та/або методи і технології) викладання і навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати понятійний апарат вікової та педагогічної психології.	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
1.2	Знати закономірності розвитку психіки, вікових особливостей підлітків та юнаків.	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
1.3	Знати умови ефективності та особливості організації педагогічної взаємодії з підлітком/юнаком	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
1.4	Знати роль і види мотивації	<i>лекція,</i>	<i>усні відповіді,</i>	10%

	у навчальній діяльності	<i>практична робота, самостійна робота</i>	<i>модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	
2.1	Вміти аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу.	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
2.2	Вміти висловлювати і аргументувати свої міркування щодо питань проблемного характеру.	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
2.3	Вміти самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел.	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
2.4	Уміння адаптуватися до нових ситуацій, розв'язувати психолого-педагогічні задачі	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
3.	Комунікація: формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%
4.	Автономність та відповідальність: вдосконалення навичок самостійної навчальної роботи, вміння опрацьовувати наукові джерела, аналіз і оцінка власної навчально-професійної діяльності.	<i>лекція, практична робота, самостійна робота</i>	<i>усні відповіді, модульна робота, самостійна робота, іспит</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліні із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3	4
ПРН 08. Мати базові навички самостійного навчання: вміти відшукувати потрібну інформацію в друкованих та електронних джерелах, аналізувати, систематизувати, розуміти, тлумачити та використовувати її для вирішення наукових і прикладних завдань.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 18. Володіти державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для усного і письмового професійного спілкування та презентації результатів власних досліджень.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів:

Оцінювання під час навчального періоду:

1. Усні відповіді (виступ на занятті, участь в обговоренні та дискусіях, доповнення): РН1.1; РН1.2, РН1.3, РН1.4, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН3.1, РН4.1, РН4.2 – 10/6 балів.

2. Самостійна робота (написання есе, створення презентації, відповідь на практичному занятті, виконання практичних завдань): РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН1.4, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН3.1, РН4.1, РН4.2. – 20/10 балів.

3. Модульна робота 1 – РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН1.4, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН3.1, РН4.1, РН4.2. – 15/10 балів.

4. Модульна робота 2: РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН1.4, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН3.1, РН4.1, РН4.2. – 15/10 балів.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі іспиту.

Максимальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом, 40 балів по 100 бальній шкалі.

Форма проведення іспиту – письмова. Види завдань – тестові питання, творче завдання (педагогічна задача); при цьому відповідь на питання 1 оцінюється у 30%; відповідь на тестове питання 2 – у 30%, педагогічна задача – у 40% від сукупної оцінки. Мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним, – оцінка за іспит не може бути меншою за 24 бали.

Умови допуску до іспиту. Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 36 балів. Студент допускається до іспиту за умови виконання 50 % передбачених планом практичних робіт.

7.2. Організація оцінювання.

Оцінювання студентів здійснюється під час аудиторних занять впродовж семестру, на яких оцінюється активність учасників на заняттях, участь в дискусіях та робота в міні-групах. Презентація результатів самостійної роботи відбувається практичних заняттях.

7.3. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка (за національною шкалою) / National grade	Рівень досягнень, % / Marks, %
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно /Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**8. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план лекційних занять**

№ п/п	Назва і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практ.	С/Р
Змістовий модуль 1				
Основи вікової психології				
1	Методи вікової психології та передісторія розвитку її ідей	2	2	4
2	Дослідження розумового розвитку дітей	2	2	4
3	Психоаналітичний погляд на дитину	2	2	4
4	Роль дитячо-батьківських відносин для психічного розвитку	2	2	4
5	Теорії наuczіння	2	2	4
6	Когнітивний розвиток дитини в теорії Ж. Піаже	2	2	4
7	Культурна-історична теорія про психічний розвиток дитини	2	2	4
<i>Модульна контрольна робота 1</i>				
Змістовий модуль 2				
Основи педагогічної психології				
8	Предмет, завдання і поняттєво-категоріальний педагогічної психології.	2	2	4
9	Історія становлення та розвитку педагогічної психології. Основні концепції педагогічної психології.	2	2	4
10	Психологія учбової діяльності учнів і навчання.	2	2	4
11	Психологія виховання особистості.	2	2	4
12	Психологічна характеристика педагогічної діяльності.	2	2	4
13	Завдання педагогічної психології в ракурсі реформи системи освіти: актуальні проблеми, методи навчання і виховання.	2	2	4
14	Педагогічна взаємодія як чинник ефективного навчально-виховного процесу.	2	2	4
15	Професійне вигорання педагога та його профілактика.	2	2	4
<i>Модульна контрольна робота 2</i>				
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., зокрема:

Лекцій – 30 год.

Практичні – 30 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. К.: Каравела, 2007. 400 с.
2. Власова О.І. (2005). Педагогічна психологія: навч. посібник. К.: Либідь. 400 с.
3. Головінський І.З. (2003). Педагогічна психологія: навч. посібник. К.: Аконт. 288 с.
4. Дуткевич Т.В. (2019). Дитяча психологія : навч. посібник. К.: Центр навч. літератури.
5. Карпенко Є. (2014). Вікова та педагогічна психологія : Актуальні студії сучасних українських учених: навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 152 с.
<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/348/1/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%84.%20%D0%B2%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>
6. Кутішенко В. П. (2010). Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 128 с. <http://files.khadi.kharkov.ua/transportnikh->

<sistem/filosofii-ta-pedahohiky-profesiinoi-pidhotovky/item/14582-navchalnyy-posibnyk-vikova-ta-pedahohichna-psykholohiya-kurs-lektsiy-v-p-kutishenko.html>

7. Поліщук В. М. (2019). Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. 4-те вид., стер. Суми : Університетська книга. 352 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29700/1/V_Polishchuk_WPP_IL.pdf
8. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. (2012). Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 376 с. <https://ksp.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/68/2021/05/%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-3.pdf>
9. Сидоренко О.Б. Практикум з вікової та педагогічної психології. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/21981>
10. Токарева Н.М., Шамне А.В. (2017). Вікова і педагогічна психологія : підручник. К. 480 с. <http://dglib.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4347>

Додаткова:

1. Julia Gorbaniuk, Oksana Sergieienkova, Tetiana Yablonska. (2018). Peculiarities of personal self-improvement in early and late adolescence. Social welfare: interdisciplinary approach. Vol 2, NO 8 (2018), 8-19. <https://doi.org/10.21277/sw.v2i8.344> (Web of Science™ Core Collection)
2. Yurchenko Ye., Yablonska T. (2022). CHILD-PARENT RELATIONSHIP AS A FACTOR OF SELF-ATTITUDE IN THE MIDDLE ADOLESCENCE. Socialization & Human Development: International Scientific Journal. Volume 4. №1 2022 / Kyiv Taras Shevchenko National University, University of Szczecin (Poland), Ukrainian Association of Educational and Developmental Psychology (Ukraine) - Szczecin, Kyiv, 2022 <https://doi.org/10.37096/SHDISJ-22-1.1-0009>.
3. Аніщенко О. В., Яковець Н. І. (2007). Сучасні педагогічні технології: курс лекцій : Навч. посібник / За заг. ред. Н. І. Яковець. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя. 199 с.
4. Антонова О. Є. (2015). Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [упоряд.: Філімонова Т. В., Тарнавська С. В., Орищенко І. О. та ін.; наук. консультант Антонова О. Є.; наук. ред. Березівська Л. Д.]. Київ. С. 8-15.
5. Крайг Г. Психология развития (2002). Пер. с англ. СПб. : Питер. 992 с.
6. Кузнєцов М.А. (2011). Емоційне вигорання вчителів: основні закономірності динаміки / М.А. Кузнєцов, О.В. Грицук. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків: ХНПУ. 207 с.
7. Кутішенко В.П. (2005). Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навч. посібник / В.П. Кутішенко. К.: ЦНЛ.
8. Педагогічна психологія: Методичні рекомендації / Укладачі: К 60 Т.В. Коломієць, Т.В. Мажаровська, Т.М. Шапран. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2018. 97 с. <http://eprints.zu.edu.ua/29513/1/%2B%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%9F%D0%95%D0%94%D0%90%D0%93%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%90%20%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE.pdf>
9. Пиаже Ж. (2003). Психология ребёнка / Ж. Пиаже, Б. Инхельдер / Пер. с фр. СПб. : Питер, 2003. 160 с.
10. Савчин М.В. (2007). Педагогічна психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2007. 481 с.

11. Яблонська Т.М. (2015). Вікові та індивідуально-психологічні особливості як чинник самовдосконалення особистості. Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія „Психологія”, ред. кол. Надія Скотна (гол. ред.), І. Галян (ред. розділу) та ін. Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. Вип. 37. 284 с. С. 28-39.

10. Додаткові ресурси:

Завдання для самостійної роботи, творчі завдання можна отримати через електронну пошту викладача uablonska@knu.ua.